

Handläggare
Christina Bengtsson
08-508 26 367**Till**
Trafiknämnden
2026-03-12

Permanent ombyggnation av bilfri zon vid Björngårdsskolan. Slutredovisning

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att godkänna slutredovisning av projekt Permanent ombyggnation av bilfri zon vid Björngårdsskolan.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefPeter Granström
AvdelningschefJohan Johansson Vanhatalo
Enhetschef

Sammanfattning

Projektet omfattar den permanent ombyggda bilfria zonen på Maria Prästgårdsgata mellan Swedenborgsgatan och Björngårdsgatan, invid Björngårdsskolan. Trafikkontoret fick i budgeten för 2025 uppdraget att utifrån utvärdering och erfarenhet av tidigare utförda tillfälliga bilfria zoner skapa en bilfri zon vid Björngårdsskolan och omvandla gatan till vistelseyta med olika typer av möbleringar och lekredskap.

Trafikkontoret har genom att ta delar av parkeringsytorna längs gatan i anspråk skapat en sammanhängande och avgränsad yta för vistelse och lek. Den genomförda åtgärden har skapat en lugnare trafikmiljö invid den intilliggande skolan.

Den uppskattade investeringsutgiften i genomförandebeslutet för projekt Permanent ombyggnation av bilfri zon vid Björngårdsskolan uppgick till 9,7 mnkr i 2024-års prisnivå, vilket motsvarar 10,0

Trafikkontoret
InfrastrukturFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 367
Växel 08-508 27 200
christina.bengtsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

mnkr i löpande priser. Investeringsutgiften blev 8,5 mnkr i både fasta och löpande priser.

Introduktion till projektet

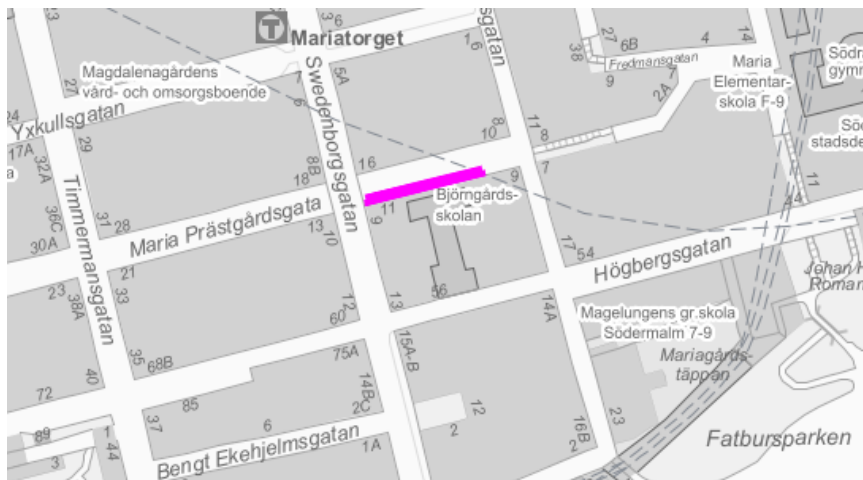
Bakgrund

Under perioden november 2023-februari 2024 genomförde trafikkontoret ett försök med tillfälliga bilfria zoner vid Björngårdsskolan, Högbergsgatan, Norra Ängby skola och förskolorna Lofoten och Regnbågen. De bilfria zonerna utvärderades och resultatet ligger till grund för den nu genomförda permanenta lösningen vid Björngårdsskolan. Försöken visade att införa bilfri zon genom att ta ett körfält i anspråk som på Högbergsgatan inte är att föredra. Ytan blir för liten för att kunna möblera och nyttja på ett bra sätt. Att införa bilfri zon genom att stänga av en gata helt som Vultejusvägen vid Norra Ängby skola är det som blir mest trafiksäkert för barnen. Det medförde att väldigt många klagomål gällande helavstängningen inkom från bilister och boende, då Vultejusvägen är en huvudgata i området med relativt högt trafikflöde. Många körde där ändå, även på gräsytorna intill för att komma fram. En lösning för att förhindra bilkörningen kan vara att fordonshinder ställs ut. Förskolorna Lofoten och Regnbågen ligger vid samma vändplan på Lofotengatan. Den möjliga bilfria zonen vid vändplanen var liten, med plats för minimal möblering. Platsen nyttjades väldigt lite av förskolans barn eftersom de behöver tillsyn av personal och föräldrar.

Trafikkontoret fick i budgeten för 2025 uppdraget att utifrån erfarenheter och genomförd utvärdering skapa en bilfri zon vid Björngårdsskolan och omvandla gatan till vistelseyta med olika typer av möbleringar och lekredskap. Genomförandebeslut fattades av trafikinämnden 2024-12-12 till ett belopp om 10 mnkr (Dnr T2023-02305). Övriga platser har kontoret inte valt att gå vidare med utifrån ovanstående beskrivna erfarenheter.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Flemingatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 367
Växel 08-508 27 200
christina.bengtsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Figur 1. Översiktskarta med berörd sträcka markerad i lila.

Figur 2. Översiktsbild som visar den nyskapade vistelseytan med placering av möbler, lekredskap och planteringsytor på Maria Prästgårdsgata.

Mål och syfte

Huvudsyftet med ombyggnationen har varit att skapa en lugnare trafikmiljö kring Björngårdsskolan samt att uppmuntra till att fler barn väljer att gå och cykla till skolan.

Målsättningen var att omvandla en yta som upptogs av parkeringsplatser till en aktivitets- och vistelseyta för barn och unga att uppehålla sig vid på väg till och från skolan. Projektet utgår huvudsakligen från inriktningen i Stockholm stads Handlingsplan för gång (Dnr T2021-02966), Cykelplan (Dnr T2021-00262) samt Plan för säkra och trygga skolvägar (Dnr T2022-02677).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Genomförd åtgärd

Projektets innehåll

Vid Björngårdsskolan på Maria Prästgårdsgata har en yta som tidigare upptogs av snedställd parkering omvandlats till vistelseyta genom att befintlig gångbana breddats ut mot gatan.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 367
Växel 08-508 27 200
christina.bengtsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Figur 3. Foto av Maria Prästgårdsgata före genomförda åtgärder. Till höger i bildsyns parkerade bilar på platsen för den planerade vistelseytan.

Figur 4. Foto av Maria Prästgårdsgata efter genomförda åtgärder. Till höger i bild syns nyplanterade träd och det röda staketet som skiljer vistelseytan från körbanan.

För att tydligt separera vistelseytan mot fordonstrafiken har ett böljande lekfullt räcke uppförts mellan den möblerade ytan och körbanan, vilket ökar den upplevda tryggheten på platsen. Sittmöbler, olika lekredskap och fler cykelparkeringar har placerats ut på den nyskapade vistelseytan.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 367
Växel 08-508 27 200
christina.bengtsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Figur 5. Foto som visar del av Maria Prästgårdsgata, södra sidan, och det röda lekfullt böljande räcket mellan den nyskapade vistelseytan och körbanan.

Maria Prästgårdsgata kommer fortsatt vara enkelriktad för trafik i riktning mot Swedenborgsgatan. De flesta av de längsgående parkeringsplatserna på norra sidan om gatan bibehålls. En ny lastplats och ny p-plats för rörelsehindrade har tillkommit.

För att erhålla mer grönska i gaturummet har nya växtbäddar med två nyplanterade träd samt buskar anlagts på vardera sida om körbanan.

Måluppfyllelse och konsekvenser

Trafikkontoret har genomfört åtgärder som tillskapat nya ytor för vistelse och lek samt en lugnare trafikmiljö vid den intilliggande skolan. De 21 snedställda parkeringsplatserna som utgått har ersatts med 21 nya platser fördelade på Wollmar Yxkullsgatan, Högbergsgatan och Maria Prästgårdsgata.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Entreprenadarbetet var planerat att starta i mars-april 2025 och färdigställas sommaren 2025. Ombyggnationen genomfördes enligt plan och ombyggnationen färdigställdes i juni 2025.

Produktion och trafik under byggtiden

Maria Prästgårdsgata har varit stängd helt för biltrafik under utförandet av entreprenadarbetet, vilket medförde att biltrafiken tillfälligt behövde ledas om. För att möjliggöra sophämtning på gatan har entreprenören öppnat arbetsområdet tillfällig för åtkomst.

Gångbanan på gatans norra sidan har under utförandet av entreprenadarbetet varit öppen, boende och besökare har därmed kunnat nå portar längs gatan.

Intressenthantering och kommunikation

I planeringsskedet och inför byggstart hölls möten med Björngårdsskolans rektor. Rektorn anslog kontorets informationsmaterial i skolan, för att informera elevernas föräldrar om projektet. Informationsbrev har skickats per post till boende i närområdet inför byggstarten.

Ekonomi och finansiering

Investering

I kalkylen som låg till grund för genomförandebeslutet beräknades projektets totala utgifter uppgå till 9,7 mnkr i 2024 års prisnivå vilket motsvarar 10 mnkr i löpande priser. Investeringsutgiften för projekt Permanent ombyggnation av bilfri zon vid Björngårdsskolan blev totalt 8,5 mnkr både i fasta och löpande priser.

I nedanstående tabell redovisas projektets ekonomi i genomförandebeslutets prisnivå 2024.

Fast prisnivå	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall i 2024-års prisnivå (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utredning och projektering	2,9	2,6	-0,3
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	2,5	1,4	-1,1
Entreprenad	4,3	4,5	0,2
Summa utgifter	9,7	8,5	-1,2

I tabellen nedan är beslutat belopp angivet i 2024-års prisnivå, inklusive ett indexpåslag med antagande om prisutveckling under projektets genomförande. Projektets utfall i löpande priser blev 8,5 mnkr brutto, vilket är 1,5 mnkr lägre än det beslutade beloppet.

Utgifter	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utredning och projektering	2,9	2,6	-0,3
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	2,5	1,4	-1,1
Entreprenad	4,3	4,5	0,2

Index	0,3	0	-0,3
Summa utgifter	10,0	8,5	-1,5

Då entreprenad skedde i så nära samband med kalkylering av projektet så föll inte indexuppräknningen ut, vilket gör att projektets fasta priser är desamma som dess löpande priser.

Avvikelsen beror på att kostnad gällande utredning och projektering blev lägre än kalkylerat samt att den kalkylerade risken inte föll ut.

Driftkostnader

Projektet bedöms medföra något ökade driftkostnader i form av växtskötsel, renhållning och lövupptagning. Utöver det kan kostnader för klottersanering, upprusning eller nyinköp av möbler och utrustning tillkomma. Driftkostnaden uppskattas till cirka 230 tkr/år.

Risk/Osäkerhet

Projektets genomförandetid var osäker på grund av osäkra leveranstider för möbler och lekutrustning. Leveranserna skedde i god tid och projektets tidplan höll.

Lärdomar

Kontoret har sedan ombyggnationen av gatan kontinuerligt genomfört platsbesök och under hösten 2025 genomfördes ett par observationsstudier under eftermiddagstid. Trafikmiljön på Maria Prästgårdsgata upplevs som lugn. Ytan används för social samvaro som nyttjas av både skolelever, föräldrar och besökare. I genomsnitt tillbringade föräldrar och skolelever 15-30 minuter på vistelseytan i samband med att skolan slutar. De nya bänkarna och borden nyttjas till att äta mellanmål och vid några tillfällen under sensommaren observerades även hela familjer nyttja möblerna för att äta middag utomhus med vänner. Under hämtningarna nyttjar föräldrarna möblerna för att vänta på sina barn. Efter skoltid stannade skolelever kvar på ytan för social samvaro. Några barn filmade dansvideos och de skulpturala sitt- och lekmöblerna väckte en nyfikenhet hos elever och besökare.

Kontoret kan konstatera att projektet har tillskapat en ny social yta i staden som nyttjas av både barn och vuxna i enlighet med syftet med uppdraget. Trafikmiljön upplevs som lugn och inga verksamheter i området har påverkats negativt av projektet. Kontoret har även fått positiva synpunkter från medborgare via Tyck Till. Den nya ytan signalerar tydligt att det finns en skola längs med gatan och att barn vistas i gatumiljön.

Inför genomförandet var det ett par boende som uttryckte oro för att projektet skulle innebära mer trafik eller stök på gatan men efter projektets genomförande har det inte inkommit liknande synpunkter.

Utifrån erfarenheterna från projektet avser kontoret att fortsätta utreda nya platser där kontoret kan använda konceptet med att skapa gröna och lugna vistelseytor vid skolor. Kontoret ser fördelar att använda konceptet särskilt vid skolor med höga nivåer av luftföroreningar.

Under projekteringen missade de två projekterande konsultföretagen att säkerställa att fundament till möbler och lekredskap inte kom i konflikt med befintliga ledningar. Missen medförde att entreprenören fick anpassa vissa fundament samt justera placering av utrustningar och möbler vid monteringen. Vid erfarenhetsåterföring har konsultföretagen fått kännedom om den uppdagade bristen i bygghandlingarna.

Slut

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 367
Växel 08-508 27 200
christina.bengtsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm